Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Departament Ubezpieczeń Społecznych
Sebastian Kamiński
Zastępca Dyrektora

Warszawa, 17 marca 2025 r.
DUS-II.055.4.2025.KF

Petycja wielokrotna

Szanowni Państwo,
działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2018 r. poz. 870), w związku z petycją wielokrotną nr 1-2025 w sprawie przeprowadzenia zmian prawnych umożliwiających obniżenie wieku uprawniającego do skorzystania z tzw. renty wdowiej, Departament Ubezpieczeń Społecznych uprzejmie wyjaśnia, co następuje.

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1243) wprowadziła od 1 stycznia 2025 r. nową regułę zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku i prawa do własnego świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym (tzw. renta wdowia). Przepisy ustawy przewidują, że w przypadku zbiegu prawa do powyższych świadczeń, począwszy od 1 lipca 2025 r., jedno świadczenie wypłacane będzie wdowie lub wdowcowi w całości, a drugie w okresie przejściowym, tj. od 1 lipca 2025 r. do 31 grudnia 2026 r. w wysokości 15%, a od 1 stycznia 2027 r. 25%. Obecnie, w przypadku zbiegu prawa do kilku świadczeń emerytalno-rentowych, obowiązuje zasada wypłaty jednego świadczenia.

Przedmiotowa ustawa wprowadza nową regułę zbiegu prawa do nabytej renty rodzinnej. Przywołane przepisy określają krąg osób uprawnionych do skorzystania z nowej reguły zbiegu prawa do renty rodzinnej z innym świadczeniem emerytalno-rentowym. Wdowa lub wdowiec, ubiegający się o ustalenie nowej reguły zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku oraz prawa do innego świadczenia emerytalno-rentowego, będą musieli spełnić warunki:
–osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
– pozostawania we wspólności małżeńskiej do dnia śmierci małżonka;
– nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;

– niewstąpienia w nowy związek małżeński (wypłata świadczeń w zbiegu na zasadach tzw. renty wdowiej będzie ustawała z dniem poprzedzającym dzień zawarcia nowego związku małżeńskiego przez osobę uprawnioną). Dodatkowo ustawa wprowadza limit pobieranych świadczeń w zbiegu, w ramach tzw. renty wdowiej do poziomu trzykrotności najniższej emerytury, która od dnia 1 marca br. wynosi 1878, 91 zł.

Odnosząc się do kwestii obniżenia wieku uprawniającego do skorzystania z tzw. renty wdowiej wskazać należy, że jej celem jest zapewnienie osobom uprawnionym stabilności finansowej. Ograniczenie zawarte w ustawie służy więc skierowaniu prawa do nowej reguły zbiegu do osób, które prawo do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nabyły w końcowym okresie swojej aktywności zawodowej lub po jej ustaniu, a zatem utraciły praktycznie wpływ na możliwość zmiany swojej sytuacji majątkowej. Wprowadzenie wymienionych warunków jest rozwiązaniem kompromisowym, wynikającym z konieczności odpowiedzialnego wdrożenia nowego rozwiązania do systemu emerytalno-rentowego, uwzględniającego zarówno oczekiwania wnioskodawców projektu obywatelskiego, jak i możliwości Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i budżetu państwa, z którego dotowany jest FUS. Wejście ustawy w życie spowoduje skutki finansowe wynoszące w 2025 r. od 3,2 mld do 4,2 mld zł, w 2026 r. od 6,7 mld do 9 mld zł, a w 2027 r. od 11,9 mld do 15,8 mld zł, w zależności od tego, czy z uprawnienia skorzysta 75% czy 100% jego potencjalnych beneficjentów, których szacunkowa liczba oscyluje wokół 2 mln osób.

Trzeba również podkreślić, że renta wdowia nie jest odrębnym świadczeniem, ale stanowi szczególną instytucję w systemie ubezpieczenia społecznego, tzn. wprowadza uprawnienie do pobierania dwóch świadczeń jednocześnie (w całości jednego i drugiego w części). Ze względu na inny charakter tego uprawnienia niż renta rodzinna, ustawodawca odmiennie określił warunki uzyskania prawa do pobierania tych dwóch świadczeń, uznając, że osobom, które utraciły partnera na późnym etapie życia trudniej jest dostosować się do nowej sytuacji niż osobom młodszym. Uprawnienie do łączenia dwóch świadczeń stanowi inną konstrukcję prawną niż samodzielne świadczenie, jakim jest renta rodzinna i z tego względu mogą podlegać one innym regułom w zakresie warunków nabywania uprawnień, w tym w szczególności dotyczących wieku uprawnionych.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie prowadzi w tej chwili prac nad rozszerzeniem uprawnień do przyznania świadczeń w zbiegu. Nie oznacza to jednak, że takie prace nie mogą zostać podjęte w dalszej przyszłości. Zgodnie bowiem z art. 16 ustawy z dnia 26 lipca 2024 r. Rada Ministrów dokona w 2028 roku weryfikacji wskaźnika wysokości świadczeń w zbiegu, w celu oceny możliwości i zasadności jego ewentualnego

podwyższenia, uwzględniając na tle sytuacji społeczno-gospodarczej kraju położenie grup osób uprawnionych na mocy niniejszej ustawy do wypłaty świadczeń w zbiegu. Będzie stanowiło to okazję do podjęcia dyskusji dotyczącej również kształtu innych rozwiązań w tym zakresie.

Departament Ubezpieczeń Społecznych pragnie jednocześnie zapewnić, iż w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej analizowane i rozważane są wszystkie postulaty zgłaszane przez świadczeniobiorców, w tym również dotyczące zmiany przepisów emerytalno-rentowych. Wszystkie zgłaszane uwagi są dla Ministerstwa istotną wskazówka przy podejmowaniu przyszłych działań, zmierzających do doskonalenia obowiązujących rozwiązań systemu emerytalnego. Jednocześnie ze względu na fakt, że każda zmiana w systemie emerytalnym niesie ze sobą poważne konsekwencje finansowe i dotyczy milionów osób, wszelkie nowe rozwiązania dotyczące tego obszaru muszą być dokładnie przeanalizowane przed wprowadzeniem ich w życie.

Pouczenie
Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku
Sebastian Kamiński
Zastępca Dyrektora
Departamentu Ubezpieczeń Społecznych
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/